

Księgi Barucha, Tobiasza i Judyty

Księga Barucha (II)

Jakub Bluj, OP

Struktura Księgi Barucha

- Bar 1,1-14: „Historyczne” wprowadzenie
- Bar 1,15 – 3,8: Modlitwa pokutna
- Bar 3,9 – 4,4: Poemat mądrościowy
- Bar 4,5 – 5,9: Modlitwa za Jerozolimę
- Bar 6: List Jeremiasza

Bar 3,9 – 4,4

Tekst mądrościowy

Struktura Bar 3,9 – 4,4

- 3 części
 1. 3,9-14: wprowadzenie
 - problem
 - zarysowanie rozwiązania
 2. 3,15 – 4,1: gdzie jest Mądrość i jak można ją zdobyć
 - odpowiedź negatywna: nie przez władzę, siłę czy bogactwo
 - odpowiedź pozytywna: Bóg, który zna Mądrość dał ją Izraelowi
 3. 4,2-4: zakończenie
 - wezwanie do Izraela do podążania za Mądrością

Bar 3,9-14 (i)

- 3,9-14 struktura koncentryczna

w. 9: nawoływanie

ww. 10-11: stan obecny

w. 12: powód stanu obecnego

w. 13: stan obecny a możliwość

w. 14: nawoływanie

Bar 3,9-11 (i)

- w. 9: życie & mądrość (płynące z przykazań)
 - bądź posłuszny / nadstaw ucha (ένωτίζομαι, *enotidzomai* = έν en [w] + οὖς/ὠτός, *us/otas* [ucho])
 - dost. przykazania życia (ζωῆς, *dzoes*)
 - cel: poznanie mądrości (φρόνησις, *fronesis*)

Bar 3,10-11

- ww. 10-11:
 - pytanie: cóż się stało? (odpowieź – w. 12)
 - przeciwieństwo:
 - wygnanie (w. 10):
 - progres
 - w. 10a (kraj nieprzyjaciół)
 - w. 10b (ziemia obca & nędza: *παλαιόω*; niuans: od długiego czasu?)
 - quasi-śmierć (w. 11)
 - w. 11a: nieczysty (jak umarli)
 - w. 11a (alternatywnie): nieczysty zmarłymi [*instrumentalis*: z powodu ciał]
 - w. 11b: zaliczony do schodzących do Otchłani (dosł. do tych, co do Hadesu/Otchłani, *εἰς ᾗδου, eis hadu*)

Bar 3,12

- w. 12: „Opuściłeś źródło mądrości”
 - czasownik ἐγκαταλείπω (*enkataleipo*, zostawić)
 - czas: aoryst
 - czynność w przeszłości
 - odwracalna
 - czym jest/kto jest źródłem?
 - czym jest mądrość? Zob. w. 14nn („Naucz się...”)

Bar 3,13

- w. 13a: *jeśli* byś chodził po drodze Bożej
 - tryb nierzeczywisty (*irrealis*)
 - droga Boża = przykazania życia (w. 9)?
 - metafora drogi – warto zapamiętać
- w. 13b: mieszkałbyś w pokoju na wieki
 - nie wprost: motyw ziemi (por. w. 10)
 - wieczny pokój (nie tylko brak wojny, por. w. 11)

Bar 3,14

- pięć razy zwrot *ποῦ ἐστιν* (*pu estin, gdzie jest*)
- nauka – por. czasowniki w. 9
 - poprzez odnalezienie mądrości, siły i rozumu
 - cel: poznanie (por. w. 9)
 - długiego i szczęśliwego życia (gr. *μακροβίωσις καὶ ζωή*, *makrobiosis, dzoe*)
 - światłości dla oczu (nie-ślepota, nie-ciemność)
 - pokój (por. w. 13b)
- jednocześnie – wprowadzenie do w. 15

Bar 3,15

- wprowadzenie: kto znalazł **jej** miejsce i wszedł do **jej** skarbców
- motyw biblijny: por. Hi 28,12.20
- wieloznaczność zaimka osobowego (jej)
 - w. 14: mądrość (φρόνησις, *fronesis*), siła (ἰσχύς, *ischys*), rozum (σύνεσις, *synesis*), długie i szczęśliwe życie (μακροβίωσις, *makrobiosis*, ζωή, *dzoe*), światłość (φῶς, *fos*), pokój (εἰρήνη, *ejrene*)

Bar 3,15

- wprowadzenie: kto znalazł **jej** miejsce i wszedł do **jej** skarbców
- motyw biblijny: por. Hi 28,12.20
- wieloznaczność zaimka osobowego (jej)
 - w. 14: mądrość (φρόνησις), siła (ἰσχύς), rozum (σύνεσις), długie i szczęśliwe życie (μακροβίωσις, ζωή), **światłość** (φῶς), pokój (εἰρήνη)
 - rzeczowniki rodzaju żeńskiego

Bar 3,16-23

- o odpowiedź negatywna (I): władza
 - o w. 16: gdzie są (ποῦ εἰσιν)
 - o ww. 16-19:
 - o ww. 16-18: władcy/bogacze – niesamowity zakres
 - o w. 19 przemijają (por. w. 11)
 - o 20-21 młodszy (następcy)
 - o w. 20c-21b: **nie poznali drogi mądrości** – **nie zrozumieli jej ścieżek** – **nie uchwycili jej**
 - o więcej: ich synowie oddalili się od ich drogi (w. 21c)
- o 22-23 narody nie poznały (konkluzja: w. 23cd)
 - o Kanaan, Teman, synowie Hagar, Merran
 - o ww. 22: nie słyszano – nie widziano
 - o w. 23ab: οἱ ἐκζητοῦντες τὴν σύνεσιν (ekdzetuntes ten synesin, „ubiegający się o mądrość”), kupcy, opowiadający baśnie oraz οἱ ἐκζητῆται τῆς συνέσεως (ekdzetetai tes syneseos, „poszukiwacze wiedzy”)
 - o w. 23cd (chiasm): **drogi mądrości nie znają** - **nie pamiętają o jej ścieżkach**

Bar 3,24-28

- odpowiedź negatywna (II): siła
 - ww. 24-25 siła/rozległość domu Boga
 - Izrael - por. ww. 22-23ab
 - nie wprost: Bóg większy (bo panuje)
 - ww. 26-28: giganci (konkluzja: ww. 27b-28)
 - w. 26: olbrzymi (*οἱ γίγαντες*), sławni, wielcy, etc.
 - w. 27a: Bóg ich nie wybrał
 - nie wskazał (dosł. dał) **drogi mądrości** (w tym sensie jest jej źródłem?)
 - śmierć – skutek braku mądrości (struktura paralelna)

Bar 3,29-31

- podsumowanie:
 - ww. 29-30:
 - ww. 29a.30a: *któż?*
 - odwrócony motyw Pwt 30,12-13
 - w. 31:
 - nikt
 - kto by **znał** jej drogę
 - i kto by **rozpoznał** jej ścieżkę
 - por. ww. 21cd.23cd.27b-28

Bar 3,32-35

- odpowiedź pozytywna
 - przeciwstawienie: *ale*
 - w. 32a:
 - Wszechwiedzący (ὁ εἰδὼς τὰ πάντα; *ho ejdos ta panta*, por. w. 37a)
 - zna ja i odnajduje ja
 - odnaleźć (ἐξευρίσκω, *ekseurisko*) też w. 37 (aoryst), por. εὕρισκω (*heurisko*) ww. 15.30
 - ww. 32c-35: stworzenie

Bar 3,36 – 4,1

- wybranie Izraela poprzez danie mu Mądrości
 - w. 36: wyjątkowość Boga i relacja z Izraelem
 - w. 37: odnalazł (ἐξευρίσχω, ekseurisko) **wszystkie drogi mądrości** i dał (por. w. 27a) ja
 - Jakubowi, słudze swemu (παῖς, pajs)
 - Izraelowi, umiłowanemu swojemu
 - w. 38: Mądrość na ziemi i „zaczęła przebywać”
 - gr. συναναστρέφω (synanastrefo, żyć z), odcień intymności
 - aluzja do Prz 8,31? zob. Syr 24,8

Bar 3,36 – 4,1

- 4,1ab: utożsamienie
 - ona/ta oto (αὕτη, *haute*) – wieloznaczność (mądrość? droga mądrości?)
 - księga przykazań Boga (por. 3,9a)
 - prawo trwające na wieki (por. 3,13b)
- 4,1cd: paralelizm antytetyczny
 - Wszyscy, **którzy** się **jej** **trzymają** **będą żyli** (εἰς ζῶήν, *eis dzoen*; por. 3,11b)
 - **Którzy** **ją** **opuszczają** (καταλείπω, *kataleipo*, por. 3,12), **pomrą**
 - powrót do motywu z 3,9.11 (życie – śmierć), też negatywne przykłady 3,16-28

Bar 4,2-4

- końcowe wezwanie
 - odpowiada antytetycznie 3,9-14
 - nawróć się
 - trzymaj się **jej** (Mdr? Księga Prawa? - ἡ βίβλος, **he biblos** – rodzaj żeński) – skutek: życie (por. w. 1)
 - chodź w blasku Jej światła
 - w. 4: makaryzm (μακάριοί, *makarioi*), czyli błogostawieństwo
 - potencjalnie odwraca skutki grzechu z 3,10-11